

Financieel perspectief 2021-2024

Inhoudsopgave

Financieel perspectief 2021-2024	1
Inhoudsopgave	3
Gevolgen coronacrisis	4
Hogere uitgaven	5
Kosten in balans	6
Hoe houden we Veere Financieel Gezond & Leefbaar	7
Speerpunten hoofdlijnenprogramma 2020-2022	9
Financiële uitwerking	12

Gevolgen coronacrisis

We verwachten grote tekorten in 2020 en 2021 door hogere uitgaven en tegenvallende inkomsten als gevolg van de coronacrisis. Hierdoor mist Veere veel inkomsten door niet geïnde toeristenbelasting en parkeerbelastingen. Het resultaat is dat we in 2020 een tekort verwachten van € 8,5 miljoen en in 2021 € 3 miljoen. De mate waarin het rijk dit nadeel (reëel) compenseert is nog niet duidelijk. De berichten hierover zijn wel hoopgevend. Dit is een belangrijk aspect in ons streven om financieel gezond te blijven.

Het Centraal Planbureau (CPB) heeft 4 scenario's gemaakt met de economische impact van het coronavirus in 2020 en 2021. Wij stellen voor het scenario te gebruiken waarin de contactmaatregelen 3-6 maanden duren met daarna een versoepeling van beperkende maatregelen. In dit scenario is sprake van een stijgende werkloosheid (naar 5,3%) en een afnemende economische groei met als gevolg een recessie in 2020 en een herstel in 2021.

In het Veerse scenario is het uitgangspunt dat van de inkomsten toeristenbelasting en parkeerbelastingen in 2020 65% en in 2021 15% niet ontvangen wordt. Voor de inkomens-regelingen, Sociaal Domein en verbonden partijen (GGD, VRZ) is het uitgangspunt een stijging van de kosten van 5-10%. Dit scenario blijven we de komende tijd volgen en bijstellen. Bij de begroting volgt een actualisatie van het scenario van het CPB en informatie over compensatie van het rijk.

De financiële gevolgen van de coronacrisis zijn op pagina 10 in een tabel weergegeven.

Hogere uitgaven

Net als in andere gemeenten zien we de laatste jaren de kosten in het Sociaal Domein fors stijgen. We ramen € 733.000 meer voor de Wmo-voorzieningen. We zien een toename van het aantal cliënten dat wordt veroorzaakt door:

1. de verandering van de regels voor het abonnementstarief (per 2019). De eigen bijdrage is daardoor niet meer inkomensafhankelijk. Alle gebruikers betalen hetzelfde tarief. Hierdoor ontvangen we minder inkomsten aan 'eigen bijdrage' en zien we dat meer mensen een beroep doen op Wmo-voorzieningen;
2. het meer bekend zijn van voorzieningen inwoners en het gebruik van voorzieningen wordt 'meer eigen';
3. een toename van de instroom voor Wmo-voorzieningen vanaf 71 jaar. Er zijn meer inwoners binnen deze gemiddelde instroomleeftijd en het aantal (potentiële) mantelzorgers neemt af.

Voor de Jeugdzorg verwachten we € 443.000 meer nodig te hebben. We zien dat de kosten per jeugdige omhoog gaan. De grootste stijging komt doordat bij ambulante jeugdhulp vaker specialistische zorg wordt ingezet en minder reguliere zorg. Daarnaast neemt de inzet toe van specialistische ambulante jeugdhulp en jeugdhulp met verblijf- of pleegzorg. Dit zijn allen duurdere vormen van zorg.

We zien al enkele jaren een stijging van de kosten in het Sociaal Domein. Hogere kosten werden dan gerapporteerd en eenmalig gedekt. In dit financieel perspectief willen we het benodigde budget structureel opnemen. We werken aan een instrument voor het Sociaal Domein waarmee de raad beter kan sturen op kosten, effectief beleid en de tevredenheid van cliënten.

Verder ramen we vanaf 2021 structureel € 165.000 aan hogere kosten voor Leerlingen-vervoer. We zien de laatste jaren het aantal leerlingen die gebruik maken van dit vervoer stijgen. Daarnaast houden we rekening met de inflatie van de tarieven. Ook het nu geldende noodcontract, dat vanwege het faillissement van de vorige vervoerder is afgesloten, leidt tot hogere tarieven en kosten.

Kosten in balans

We willen Veere mooi en onze voorzieningen op peil houden, zodat de toeristen blijven komen. Dat kost geld.

Ongeveer de helft van al onze uitgaven besteden we aan voorzieningen waarvan eigen inwoners, maar ook onze toeristen genieten, ongeveer in even grote mate. Het is daarom redelijk de helft van de helft van al onze uitgaven door te berekenen aan de toeristen. Tot op heden is slechts een deel van deze uitgaven aan hen doorberekend.

Daarnaast wordt het draagvlak voor toerisme bij onze inwoners groter, wanneer duidelijk wordt dat onze maatschappelijke voorzieningen op peil blijven door onder andere het toerisme. Dit blijkt uit onderzoek naar de balans tussen leefbaarheid en toerisme.

Een kwart van de uitgaven van Veere, zo'n € 15 miljoen, is direct gekoppeld aan het toerisme.

Voorgaande jaren inden we € 9 miljoen per jaar aan toeristenbelasting en parkeerbelastingen. Als we de resterende € 6 miljoen niet ontvangen van de verblijfs- en dagtoerist, dan gaat dit ten koste van de voorzieningen.

Hoe houden we Veere Financieel Gezond & Leefbaar

Bezuinigen, uitstellen en schrappen

Alle beleidsterreinen van de organisatie zijn onder de loep genomen. Door bezuinigen, uitstel en schrappen in geplande uitgaven en investeringen realiseren we een bedrag van € 1,9 miljoen. Tegelijkertijd realiseren we ons dat we in deze tijd wel flexibel moeten zijn en moeten inspelen op wat er om ons heen gebeurt.

Beroep op de algemene reserve

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor de financiële positie van Veere en betekent een aanslag op de algemene reserve. Deze zakt naar een niveau van € 4 miljoen. We willen zo snel mogelijk weer financieel gezond zijn. Hiervoor is een plan van aanpak met de volgende uitgangspunten:

1. Financieel gezond zijn baseren we op bestaande afspraken in ons financieel beleid; dit betekent populair gezegd dat we niet in het rood willen komen en gaan voor een structureel sluitende meerjarenraming.
2. Een gezonde algemene reserve voor Veere bedraagt minimaal € 10 miljoen. Dit niveau is globaal afgeleid van het weerstandsvermogen dat we nodig hebben en de grens van de solvabiliteit en schuldquote. In de aanpak nemen we een algemene reserve van € 10 miljoen als uitgangspunt en kiezen we een periode van 5 tot 10 jaar om dit te bereiken. De looptijd van het plan is onder andere afhankelijk van de compensatie van het rijk.
3. De aanvulling op de algemene reserve die nodig is, bedraagt circa € 6 miljoen.
4. Het nadelig resultaat van de 1e bestuursrapportage 2020 (€ 0,7 miljoen) en de afboeking in 2020 van voorbereidingskosten op ruimtelijke projecten (€ 0,7 miljoen) nemen we mee. Zie de tabel later in dit document.

Verhoging onroerendzaakbelasting

We stellen voor om de onroerendzaakbelasting voor 2021 en 2022 jaarlijks te verhogen met 5%. We vinden deze maatregel verdedigbaar, gelet op de forse stijging van de kosten in het Sociaal Domein en de wensen voor betere maatschappelijke voorzieningen. Hiermee kunnen we ook de maatschappelijke voorzieningen op peil houden. Veere hoort met deze verhoging nog steeds bij de goedkopere gemeenten van Zeeland. Deze maatregel betekent een structureel hogere opbrengst van respectievelijk € 275.000 en € 550.000 in 2021 en 2022.

Verhoging toeristenbelasting en parkeerbelasting

Omdat een deel van de kosten waarvan onze toeristen meeprofiteren niet in rekening gebracht zijn bij de toeristen, vinden we het reëel dat we de opbrengsten die voortkomen uit de toeristenbelasting en parkeerbelastingen structureel verhogen. Hiervan kunnen we dan een deel besteden aan zandsuppletie, autoparkeerplaatsen, fietsparkeerplaatsen, ontwikkeling van het Nehalennia-gebied, parkeerterrein Breezand, onderhoud en ontwikkeling van het zwembad, extra handhavers en andere prioriteiten die om financiële redenen nu niet kunnen. Ook komt een deel ten gunste van de algemene reserve en de multifunctionele accommodaties 2e fase.

Voor de toeristenbelasting willen we toe naar een systeem met de volgende uitgangspunten:

- 1) eenvoudig uitvoerbaar en hetzelfde systeem als in Vlissingen en Middelburg;
  - 2) rechtvaardig, meer balans tussen toeristenbelasting en overnachtingsprijs.
- Daarom kiezen we voor een eenvoudig systeem met 2 tarieven; laag en hoog tarief. Voor toeristen met een eigen verblijfsmiddel blijft het tarief € 1,30 per persoon per nacht. Voor toeristen die verblijven in accommodaties zoals hotels en vakantiehuisjes, de zogenaamde vaste eenheden, wordt de toeristenbelasting € 2,- per persoon per nacht. Deze verhoging betekent een hogere opbrengst van € 1,7 miljoen. We stellen deze tariefwijziging voor vanaf 2021, maar mocht er vanwege de gevolgen van corona aanleiding zijn dit uit te stellen, dan heroverwegen we deze keuze.
- Om de dagtoerist meer mee te laten betalen, kiezen we voor betaald parkeren langs de gehele kust van Veere. Hier kiezen we voor het uitgangspunt: hoe dichter bij een trekpleister, hoe hoger het tarief. We denken hiermee twee doelen te dienen. We kunnen financieel sturen op drukte en de plaatsen waar we dat willen autolouwer maken, door de tarieven te verhogen. De extra opbrengsten gebruiken we om op termijn maatregelen te treffen om bepaalde gebieden helemaal autovrij te maken. Binnen

afzienbare tijd denken we hiermee structureel € 2,5 miljoen extra inkomsten te genereren. Wel zijn maatregelen nodig om het parkeren van eigen inwoners en ondernemers in de buurt van huis en werk goed mogelijk te maken.

Speerpunten hoofdlijnenprogramma 2020-2022

In ons hoofdlijnenprogramma richten we ons op een beperkt aantal speerpunten. Dit doen we gelet op de bestuursperiode van 2 jaar en gelet op de financiële situatie.

Leefbaarheid en toerisme

Het evenwicht tussen leefbaarheid en toerisme is in een aantal kernen verstoord. Er ligt inmiddels een Integrale Analyse Leefbaarheid en Toerisme, onderzoeken en prognoses van de autonome groei van het toerisme. Samen met aanvullende informatie uit de kernen gaan we betekenis geven aan de inhoud van die rapporten. De gesprekken hierover met betrokkenen uit de kernen zullen binnenkort starten.

Om de balans tussen leefbaarheid en toerisme te herstellen zijn we terughoudend bij het toestaan van de groei van toeristische accommodaties. We waken ervoor dat onder het mom van kwaliteitsverbetering ongewenste groei wordt geïntroduceerd. Onderdeel hiervan is het in beeld brengen van de potentiële (uitbreidings-) mogelijkheden voor de toeristische sector in de bestemmingsplannen.

Bij de afronding van 'Visie Domburg' is onze visie dat de vormgeving van toeristische verblijven het landschap moet versterken. De accommodaties dienen als het ware in een natuurlijke en landschappelijke omgeving gesitueerd te worden.

Multifunctionele accommodaties

Met een multifunctionele accommodatie (mfa) willen we de gemeenschapszin, de onderlinge binding en contacten binnen het dorp versterken. Het is een ontmoetingsplaats voor de inwoners van het dorp. Dat kan door verschillende maatschappelijke functies, zoals sport- en sociaal-culturele voorzieningen onder één dak te brengen. Hier krijgt de leefbaarheid van een dorp een stevige impuls en draagt bij aan een goed vestigingsklimaat.

Nieuwe scholen bouwen we in overleg met schoolbesturen onder één dak. We bouwen volgens de BENG-normen waarmee een frisse, optimale onderwijsomgeving wordt gemaakt. De overige nieuwbouw accommodaties realiseren we ook volgens de BENG-normen. Te renoveren panden verduurzamen we minstens naar label C. Uitgangspunt is flexibel / modulair bouwen, om maatschappelijk vastgoed dynamisch mee te laten groeien of krimpen met de vraag.

In dit financieel perspectief 2021 gebruiken we het eerder voorgestelde bedrag van € 34 miljoen uit de begroting om een start te maken met de uitvoering van de 1^e fase. Het programma van de 1^e fase is in vergelijking met eerder gemaakte plannen uitgebreider. Dit zal ook meer gaan kosten.

Het totale programma is per kern (voor fase 1) hieronder toegelicht. Het beschreven programma per kern past grotendeels in de geraamde kapitaal- en exploitatielasten.

Om de financiering en dekking van fase 1 volledig passend te maken zijn er extra instrumenten die we willen inzetten. We denken aan een andere levensduur bij nieuwbouw (flexibele opzet van gebouwen), een andere wijze van reservering voor planmatig onderhoud bij nieuwbouw, maximaal inzetten op bijdragen/subsidies en de rekenrente voor de financieringslasten. We onderzoeken alternatieve financieringsvormen (via BNG, particuliere investeerders en samenwerking met bijvoorbeeld Zeeuwsland).

Voor fase 2, voor de periode na 2025 zoeken we nog middelen.

Oostkapelle

Sportpark 'Duinhelm' blijft het sportcomplex van Oostkapelle. We renoveren de sporthal en dorps huis 'De Halve Maan' en zetten in op nieuwbouw van 2 scholen onder één dak nabij 'De Halve Maan'. De noodzakelijke infrastructurele wijzigingen rondom 'De Halve Maan' en het nieuwe schoolgebouw worden aangepast en bestaande schoolgebouwen worden gesloopt.

Westkapelle

We onderzoeken de locatie sportzaal 'De Bellink' en een tweede locatie voor nieuwbouw waar beide scholen, binnensport en een gezondheidsfunctie samengebracht worden in één mfa. Voor binnensport bouwen we een sporthal. 'Herriest' blijft het verenigingsgebouw van Westkapelle en blijft eigendom van de gemeente. Als in de mfa een volwaardig en gedragen alternatief is gerealiseerd, heroverwegen we dit. We verkopen de locatie 'Kinderdagverblijf Torenlicht' en verplaatsen de volkstuinten. We realiseren

woningbouw op de vrijkomende locaties. Ook is aanpassing van de infrastructuur opgenomen voor een veilige en goede verkeersafhandeling.

Serooskerke

Er komt een nieuw schoolgebouw in Serooskerke Oost. We houden rekening met het huidige aantal leerlingen en zorgen dat, indien wenselijk, in de toekomst met flexibele bouw een samenvoeging met Vrouwenpolder mogelijk is. De verplaatsing van de kinderopvang richting Serooskerke Oost is mogelijk. De nieuwe gymzaal wordt in Serooskerke Oost gerealiseerd. Het dorps huis 'De Zandput' wordt gerenoveerd naar label C indien uit onderzoek blijkt dat alternatieven als de Petruskerk of een combinatie dorps huis met een nieuw zwembadgebouw niet mogelijk blijken. We realiseren woningbouw en parkeerplaatsen op de vrijkomende schoollocatie.

Aagtekerke

Er komt een mfa in Aagtekerke waarin de gymzaal, een flexibel dorps huis en een gezondheidsfunctie worden ondergebracht. De vernieuwing van het schoolgebouw volgt de afspraken die in het Integraal Huisvestingsplan zijn vastgelegd. De speeltuin verplaatsen wij naar de hoek Schoolstraat/Agathastraat bij de nieuwe accommodatie. We realiseren woningbouw op de vrijkomende locatie van de speeltuin en gymzaal.

Meliskerke is aanvullend meegenomen in de 1^e fase:

De versteviging van de maatschappelijke voorzieningen Meliskerke stond gepland voor de 2^e fase. Omdat het op korte termijn mogelijk is deze aanpassingen door te voeren hebben we deze in de 1^e fase meegenomen. De peutergroep van Kinderopvang Walcheren (KOW) wordt ondergebracht in de Boazschool. Het Rode Kruis wordt gehuisvest in dorps huis 'Ons Huis'. Het gebouw dat KOW en het Rode Kruis nu gebruiken wordt gesloopt en ingezet als parkeerplaats en verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. De functies worden zo in minder gebouwen ondergebracht.

Overige maatschappelijke functies

We realiseren waar mogelijk aanvullende maatschappelijke functies zoals kinderopvang en zorgfuncties. Uitgangspunt hierbij is het rekenen van minimaal een kostprijs dekkende huur. Deze zijn daarom buiten het budget van mfa's gehouden.

We maken een planning waarin wij rekening houden met te volgen procedures, de financiële mogelijkheden in relatie tot de schulddispositie van de gemeente en de personele capaciteit. Het is de bedoeling om binnen afzienbare tijd alle kernen uit de 1^e fase een haalbaar perspectief te bieden met voldoende financiële dekking.

Duurzaamheid

We gaan met inwoners en ondernemers aan de slag met het treffen van energiebesparende maatregelen. Daarvoor zetten we in op stimuleringsmaatregelen, zoals het inzichtelijk maken van economisch rendement van verduurzaming, het helpen van inwoners bij het treffen van duurzaamheidsmaatregelen, het ondersteunen van initiatieven van de Postcoderoos, het ondersteunen van energiecorporaties, een laadpalenplan, een duurzaamheidsfonds en stimuleren van energieneutraal en circulair bouwen. De aanpak willen we per kern stimuleren.

Woonvisie

Er is een tekort aan betaalbare woningen voor senioren en voor starters. We zijn al gestart om de bestemmingsplannen door te lichten om mogelijke bouwlocaties voor senioren en starterswoningen in beeld te brengen. We staan open voor specifieke vormen van woningbouw, vernieuwende experimenten en voor betaalbare en duurzame woningen voor senioren en voor starters. Direct na de zomer presenteren we een woonvisie.

Omgevingswet

We grijpen de Omgevingswet aan om onze leefomgeving te verbeteren en de gezondheid en veiligheid van de inwoners te beschermen. Eind 2021 wordt de Omgevingsvisie vastgesteld. We zijn tevreden over de aanpak van de invoering van de Omgevingswet. De raad heeft hierin haar kaderstellende rol naar ons idee goed vormgegeven en wij willen verder op het ingeslagen pad met de

raads werkgroep en de inzet van eigen personeel. Bij initiatieven hebben wij oog voor een evenwichtige relatie tussen de belangen van de initiatiefnemer en die van omwonenden/omgeving.

Landschap en groen

We moeten zuinig zijn op het waardevolle landschap. Inwoners en gasten genieten hier enorm van. We zetten in op het versterken van de kwaliteit van het landschap en het openbaar groen in de kernen. Dit sluit ook goed aan op onze beleidsintenties op het gebied van duurzaamheid en klimaatbeleid.

Openbaar vervoer

We gaan in overleg met de provincie over het openbaar vervoer met als inzet behoud en verbetering van de bereikbaarheid van de kernen. In dat overleg nemen we ook mee het behoud van de bushaltes in de kernen en nieuwe alternatieve vormen van openbaar vervoer.

Handhaving

Handhaving is essentieel voor de leefbaarheid. Een bijzonder punt van aandacht in dit verband is de handhaving van het 2^e woningen beleid.

Financiële uitwerking

Opgave algemene reserve

De hiervoor geschetste gevolgen coronacrisis staan in deze tabel weergegeven:

Algemene reserve	2020	2021	totaal
A. Stand per 1-1-2020			€ 19.450
Onttrekkingen			
B. Geraamd in de begroting 2020-2023			€ -6.000
C. Scenario coronacrisis	€ - 8.500	€ - 3.000	€ -11.500
D. Dekking saldo 1e bestuursrapportage 2020	€ - 700		€ -700
E. Dekking afboeken Oostwating, Veere Anno, Oranjeplein	€ - 690		€ -690
Toevoegingen/plan van aanpak			
F. Bezuiniging op personele kosten	€ 230	€ 35 0	€ 580
G. Bezuiniging door niet doorschuiven van budgetten van 2019 naar 2020	€ 420		€ 420
H. Bezuiniging taken niet (meer) uitvoeren	€ 440		€ 440
I. Compensatie rijk nadelen coronacrisis	€ 2 .000	PM	€ 2.000
J. Bijdrage van begroting 2021-2024	PM	PM	PM
K. Subtotaal (A t/m I)			- € 15.450
L. Prognose algemene reserve (A-K)			€ 4.000
M. Minimale omvang algemene reserve			€ 10.000
N. Opgave algemene reserve (M-L)			€ 6.000

Tabel: algemene reserve (bedragen x 1.000)

Toelichting

A. Dit is de stand van de algemene reserve volgens de jaarrekening 2019.

- B. Dit betreft het totaal van geplande uitgaven die eerder door de raad zijn vastgesteld en nog ten laste komen van de algemene reserve.
- C. We voorzien als gevolg van de coronacrisis een tekort in de begroting voor 2020 en 2021 van respectievelijk € 8,5 miljoen en € 3 miljoen. In eerste instantie dekken we dit tekort uit de algemene reserve.
- D. In de 1^e bestuursrapportage 2020 ramen we een tekort van € 1,2 miljoen. Dit komt o.a. door de autonome ontwikkeling in de kosten van het sociaal domein. Verder is bij het opmaken van de jaarrekening 2019 gebleken dat de voorziening onderhoud gebouwen een ruimte heeft € 0,5 miljoen die vrij kan vallen. De raad moet daar in 2020 nog een besluit over nemen. Per saldo is het resultaat € 0,7 miljoen negatief.
- E. Voorbereidingskosten op ruimtelijke projecten mogen we maximaal 5 jaar activeren. Als er dan geen actieve grondexploitatie is vastgesteld of anterieure overeenkomsten zijn gesloten moeten we deze kosten afboeken. Voor de projecten Veere Anno..., Herontwikkeling Oostwatering en Herontwikkeling Oranjeplein loopt deze termijn af op 31 december 2020 en voorzien we geen tijdige ontwikkeling. In dit verband houden we al rekening met een afboeking in 2020 van € 690.000 ten laste van de algemene reserve (de reserve grondbedrijf is op dit moment niet toereikend). Er volgt hiervoor een apart voorstel.
- F. Met een organisatie brede resultaatverplichting kunnen we een besparing realiseren op de personele kosten in 2020 en 2021 van respectievelijk € 230.000 en € 350.000. Uitgangspunt hierbij is dat we alle wettelijke en noodzakelijke taken uitvoeren en op een aanvaardbaar niveau van dienstverlening blijven.
- G. De over te boeken budgetten (van 2019 naar 2020) zijn ook kritisch beoordeeld. Bekeken is of de overboeking achterwege kan blijven en verantwoord is, bijvoorbeeld als er nog geen verplichtingen zijn aangegaan of als er binnen het reguliere budget 2020 voldoende ruimte is. Hierin zijn keuzes gemaakt om de reservepositie te versterken. Zie ook het voorstel bij de jaarstukken 2019.
- H. Door het schrappen, uitstellen en verschuiven van al geplande prioriteiten kunnen we een bezuiniging realiseren in 2020 van € 440.000. Voorbeelden zijn: schrappen van budgetten voor geluidbeleid en structuurvisie cultuurhistorie, eenmalig geen storting in de voorziening civiele kunstwerken en een jaar uitstel van wegwerken achterstallig onderhoud bewegwijzering.
- I. Recent is informatie ontvangen over de compensatie van het rijk voor de nadelen als gevolg van de coronacrisis voor extra kosten en gederfde inkomsten. Op basis hiervan ramen we voorlopig € 2 miljoen. Elke euro compensatie betekent een lagere opgave in de aanpak om de algemene reserve weer aan te vullen (tot minimaal € 10 miljoen).
- J. De bijdrage vanuit de begroting 2021-2024 aan de algemene reserve is voorlopig PM geraamd. Dit werken we uit in de begroting 2021. Zie ook hierna in de tabel meerjarenramingen 2021-2024, onderdeel F.
- K. Het resultaat (A t/m I) is het saldo van alle onttrekkingen en toevoegingen.
- L. De prognose van de stand van de algemene reserve na alle mutaties (K).
- M. Een gezonde algemene reserve voor Veere is berekend op € 10 miljoen.
- N. Het verschil tussen J en K is de opgave voor de algemene reserve.

Perspectief voor begroting/meerjarenramingen 2021-2024

We hebben op hoofdlijnen een financieel perspectief opgezet voor de komende begroting. Dit bestaat uit algemene uitgangspunten, autonome ontwikkelingen, nieuwe prioriteiten op basis van bestaand beleid en het Hoofdlijnenprogramma, bezuinigingen en een voorstel met betrekking tot de inkomsten. Het vertrekpunt is het saldo in de meerjarenramingen zoals gepresenteerd in de begroting 2020. De cijfers zijn mutaties op de eerder vastgestelde meerjarenramingen (na begrotings-wijzigingen).

Meerjarenramingen	2021	2022	2023	2024
A. Resultaat o.b.v. uitgangspunten	€ -420	€ -930	€ -1.220	€ -1.100
B. Autonome ontwikkelingen	€ -1.690	€ -1.600	€ -1.600	€ -1.610
C. Nieuw beleid	€ -210	€ -310	€ -650	€ -640

D. Prioriteiten leefbaarheid & toerisme	PM	PM	PM	PM
E. Bezuiniging op taken	€ 360	€ 430	€ 490	€ 520
F. Bijdrage aan algemene reserve	PM	PM	PM	PM
G. Hogere inkomsten				
1. Extra verhoging OZB	€ 280	€ 550	€ 550	€ 550
2. Verruimen parkeeropbrengsten	€ 1.500	€ 1.750	€ 2.250	€ 2.500
3. Differentiatie toeristenbelasting	PM	PM	PM	PM
H. Meicirculaire 2020	€ 130	€ 290	€ 70	€ -130
Saldo	€ -50	€ 180	€ -110	€ 90

Tabel: meerjarenramingen 2021-2024 (bedragen x 1.000)

Toelichting

A. Voor het opstellen van de begroting en de meerjarenramingen stellen we algemene uitgangspunten op. Dit betreft onder meer de uitkering uit het gemeentefonds, het inflatiepercentage voor lonen (2,5%) en prijzen (1,6%), de VZG-richtlijn voor begrotingen van gemeenschappelijke regelingen (2,2%), het rentepercentage bij kapitaallasten (1,5%), het algemene inflatiepercentage voor belastingen en tarieven (1,9%) en de extra verhoging van de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

B. We benoemen in dit document enkele grote ontwikkelingen die van invloed zijn op het financieel perspectief. Dit betreft Leerlingenvervoer, WMO en Jeugdzorg. Deze onderwerpen zijn al toegelicht op blz. 2.

We werken aan een instrument voor het Sociaal Domein zodat u als raad kan sturen op kosten binnen kaders, effectief beleid en de tevredenheid van cliënten. Op basis van inzicht ontwikkelen we beleid en maken we keuzes in de Toegang Wmo en Jeugd.

We hebben nu nog geen concrete maatregelen om de bezuinigingen op de jeugdzorg te halen. Dit komt wel bij de begroting in beeld. In augustus/ september komen we met een totaalplan van aanpak. Jeugdzorg is daar een onderdeel van.

C. In de geest van het Hoofdlijnenprogramma willen we investeren in de leefbaarheid in kernen en sociaal maatschappelijke functies versterken. We nemen in de begroting voor 2021-2024 o.a. budget op voor het uitvoeringsprogramma Kijk op cultuur (€ 30.000), verhoging van de subsidie aan de Stichting Delta Cultureel (€ 10.000 structureel), maatregelen voor het bestrijden van droogte op de sportvelden (investering € 93.000), het opstellen van een laadpalenplan, uitvoeren van verkeersmaatregelen in Grijskerke (investering € 100.000), het opstellen van een kerkervisie (€ 50.000) en terreinen betaald parkeren in Domburg geschikt maken voor bewoners en vergunninghouders (vanaf 2023 € 450.000).

D. We willen investeren in het toeristisch product. Er liggen verschillende kansen maar voor verschillende projecten ontbreken op dit moment de dekkingsmiddelen. In samenhang met ons voorstel om de differentiatie van de toeristenbelasting in 2021 in te voeren willen we onderzoeken wat mogelijk is. Hierbij denken we aan het fietsparkeren, recreatieve zandsuppletie, extra handhaving, upgrade van het parkeerterrein Breezand, kwaliteitsverbetering kustparkeerterreinen (2^e fase toilet units) en fase 3 van Boulevard Schagen Domburg.

E. In dit kader hebben we kritisch gekeken naar uitgaven en investeringen en keuzes gemaakt om deze niet te doen, uit te stellen of alternatieve dekking te onderzoeken. Naast de onderwerpen zoals genoemd onder D. zijn andere voorbeelden: overkapping zwembad, plein Schotse Hoek Gapinge, wegconstructie Duinweg Zoutelande.

Ook zijn er structurele bezuinigingen opgenomen op de interne organisatie en bedrijfsvoering, bijvoorbeeld het niet indexeren van bedrijfsvoeringbudgetten en omzetten van contracten (totaal € 100.000).

F. Een belangrijk onderdeel van de aanpak is dat er uit de meerjarenramingen 2021-2024 een bijdrage komt ten behoeve van de algemene reserve. In samenhang met ons voorstel om differentiatie

van de toeristenbelasting in 2021 in te voeren onderzoeken we de mogelijkheden. In de begroting 2021 werken we dit uit. Zie ook hiervoor tabel algemene reserve, onderdeel I.

G. We streven naar een financieel perspectief dat op hoofdlijnen in evenwicht is. Naast de hiervoor genoemde bezuinigingsmaatregelen ontkomen we er niet aan om de inkomsten te verhogen door de lasten voor onze burgers, ondernemers en onze toeristen te verhogen. Iedereen moet zijn steentje bijdragen, ook aan het op orde brengen van de algemene reserve. We streven naar een eerlijke, aanvaardbare en evenwichtige verdeling van de lasten. Dit betekent:

1. Een extra verhoging van de onroerende zaakbelastingen met 5% in zowel 2021 als in 2022. Dit betekent een hogere opbrengst in die jaren van respectievelijk € 275.000 en € 550.000.
2. Op basis van het parkeerbeleidsplan, waartoe we u na de zomer een voorstel doen, denken we op termijn de inkomsten te kunnen verhogen met structureel € 2.500.000. De hogere opbrengst kunnen we realiseren we door een mix van verruiming van het areaal, verlenging van het seizoen, vergroten van het tijdvenster, verhogen van de tarieven.
3. In 2021 voeren we een differentiatie van de toeristenbelasting in. In dit model is er sprake van een laag tarief voor degene die een eigen verblijfsmiddel meenemen en een hoog tarief voor het overige verblijf. Het is een eenvoudige differentiatie die de gemeenten Middelburg en Vlissingen (binnen onze belastingsamenwerking) ook toepassen. Hiermee realiseren we een betaalbare toeristenbelasting in relatie tot de verblijfsprijs.

H. De meicirculaire 2020 met informatie uit het gemeentefonds wat de gemeente ontvangt is gepubliceerd. Op basis hiervan kunnen we ten opzichte van de uitgangspunten voor 2021-2023 een hogere uitkering en voor 2024 een lagere uitkering uit het gemeentefonds ramen.

Woonlasten

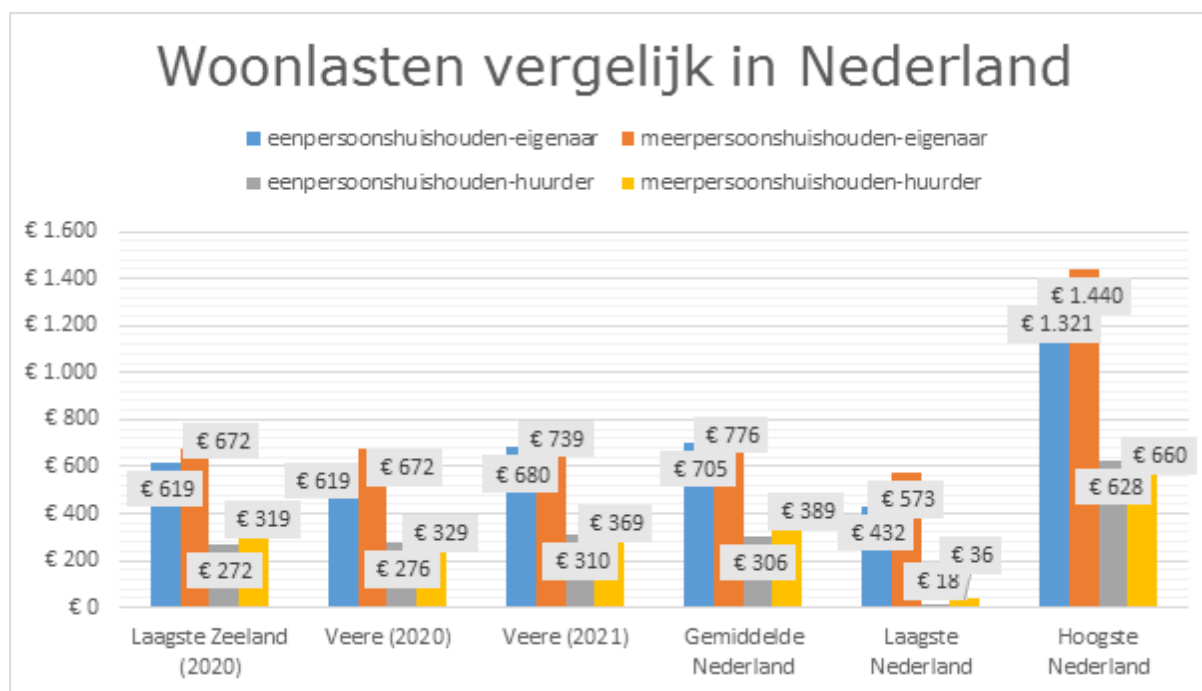
De woonlasten baseren we op de aanslag gemeentelijke belastingen, bestaande uit de onroerende zaakbelastingen, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. De woonlasten voor 2021 stijgen afhankelijk van het type huishouden met maximaal 12,4%.

De extra verhoging (bovenop het inflatiepercentage van 1,9%) van de onroerende zaakbelastingen met 5% is hiervoor al toegelicht. Voor de andere heffingen streven we naar volledige dekking van de kosten.

Uit de begroting 2020 bleek al dat de afvalstoffenheffing nog niet volledig kostendekkend is en er in 2021 een stijging noodzakelijk is. Inmiddels is deze berekend op 12,4%.

Het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2020-2023 is in december 2019 vastgesteld. Op basis hiervan is een stijging van de rioolheffing voorzien van 12,3% in 2021. In deze verhoging is rekening gehouden met een jaarlijks budget van € 50.000 voor (1) het ondersteunen/stimuleren van burgers en bedrijven om regenwater af te koppelen van de riolering en in te zetten op de speerpunten duurzaamheid en klimaatbestendigheid.

Hieronder zijn de totale woonlasten voor verschillende typen huishoudens grafisch weergegeven voor 2020 en 2021 in vergelijking met Zeeland (2020)

1e bestuursrapportage 2020

In de brief van 7 mei 2020 hebben wij u gemeld dat we de rapportage over het lopende jaar combineren met het Financieel Perspectief. We hebben dit uitgebreid gedaan in het scenario van de coronacrisis waarin we aangeven welke risico's we dit jaar lopen. Deze risico's verwerken we nog niet in de begroting. Die gaan we de komende tijd volgen en we komen, gelet op alle onzekerheden, met een eerstvolgende update in de 2^e bestuurs-rapportage 2020.

Daarnaast is er een financiële rapportage over 2020 opgesteld. Belangrijkste mutatie hierin betreft het Sociaal Domein met hogere uitgaven van naar raming € 1,1 miljoen. Deze mutatie werkt door naar 2021 en is hiervoor uitgebreid toegelicht. Dit is een substantieel nadeel dat we ook niet in het lopende jaar kunnen ombuigen.

Een andere grote mutatie is de vrijval van de voorziening onderhoud gebouwen van € 0,5 miljoen. Per saldo is er sprake van een tekort van € 0,7 miljoen. Om dit nadeel te kunnen dekken beschikken we over de algemene reserve en nemen we dit ook mee in het plan van aanpak. De begrotingswijziging hiervoor is als bijlage bijgevoegd, maar ook als een beslispunt.

Van een inhoudelijke rapportage over 2020 zien we op dit moment af. Dit heeft onder andere te maken met de bestuurswisseling. In ons Hoofdlijnenprogramma hebben we een koerswijziging aangekondigd. Dit heeft gevolgen voor de doelstellingen in de lopende en komende begroting. We werken deze uit en komen hierop terug in de 2^e bestuursrapportage 2020 en de begroting 2021.